

Het dialectenboek 7. *Aan taal herkend. Het bewustzijn van dialectverschil.*

Het volgende lijkt abracadabra maar dat is het niet: *tètítatuuètè* (West-Vlaams), *nêênââûûôên* (Oost-Vlaams) en *sjoen sjink Sjang* (Limburgs), *kiek, kiek, een kacheltje op de diek* (Zeeuws), *se suuden en se wuuden, en se duusten niet* (Fries), *Ontje nich, ontje wòl, zo proaten ze op Westerwòl* (Gronings) en *Skèèndelse skooljong gòn mi skón skoewn nor skool* (Brabants).

In plaats van dialectische wartaal uit allerlei regio's zijn het stuk voor stuk allemaal zinnetje's die met elkaar gemeen hebben dat ze het dialect van 'anderen' karakteriseren en (vriendelijk) bespotten. Om dezelfde reden heten Utrechters *t-dieven* (wegval van de eind-t zoals in *Utrecht*) en worden Kortrijkzanen *ennebijters* genoemd (wegval van de eind-n).

Dat taalgebruikers daarin heel creatief zijn, blijkt uit de werkelijk grote hoeveelheid klankrimpjes, overdrijvingen en raadselachtige effecten die in *Aan taal herkend. Het bewustzijn van dialectverschil* zijn verzameld. Auteurs uit alle provincies in Nederland en Vlaanderen analyseren de spotzinnetje's voor hun eigen regio vanuit diverse invalshoeken: vanuit de dialectverschillen die hun regio typeren, vanuit de mate van resistentie of vitaliteit van dialectkenmerken, vanuit de leefwereld en perceptie van de dialectspreker... Ze vormen bijzonder interessante graadmeters van het bewustzijn van dialectverschil en van de taalniveaus die dat bewustzijn domineren.

Aan taal herkend bevat ook de lezingen gehouden op de Zevende Nederlandse Dialectendag (Middelburg, 22 maart 2003). Dialectoloog prof. dr. J. Taeldeman bespreekt in zijn bijdrage *Aan uw taal heb ik u herkend. Over sjibboletvorming in de Nederlandse dialecten* de verschillende soorten spotzinnen en -rijmpjes die voorkomen in het Nederlandse taalgebied. Hij belicht ze uit diverse invalshoeken (wat wil de taalgebruiker ermee bereiken, hoe worden ze gevormd?) en hij bespreekt de kenmerken die aan de orde komen in dergelijke zinnetje's. Het artikel eindigt met de cruciale

vraag naar de 'taalkundige lering' die de studie van dergelijke spotzinnnetjes te bieden heeft.

Taalkunstenaar Driek van Wissen verwoordt in *Eer uw vader- en uw moedertaal* op prettig-ironiserende wijze zijn dubbelhartige houding tegenover het dialect en de standaardtaal en buigt zich over 'de kracht van het Algemeen Onbeschaafd Nederlands'.

Prof. dr. G. Rooijackers heeft het in *De folklore van het kleine verschil. Lokalisme tussen rivaliteit en stigma* over de rol van (inter)lokale tegenstellingen bij het zoeken naar de eigen, regionale identiteit en over het uitvergroten van eigenaardigheden en slechte eigenschappen van naburige dorpingen ter versterking van de samenhang binnen de eigen gemeenschap. Die eigenaardigheden vormen vaak de aanleiding tot het toekennen van spotnamen aan de inwoners van de buurdorpen.

Het boek wordt afgesloten met een geactualiseerde Wegwijzer naar publicaties en adressen voor geïnteresseerden in de Nederlandse dialecten.

Veronique De Tier

Het dialectenboek 7. Aan taal herkend. Het bewustzijn van dialectverschil. (onder redactie van Veronique De Tier en Reinhild Vandekerckhove). Stichting Nederlandse Dialecten: Groesbeek 2003. ISBN 90-73869-07-2

Het boek is te bestellen bij de Stichting Nederlandse Dialecten en kost € 15 (+ 2,50 euro verzendingskosten): voor België: Beukendreef 11 – B - 9770 Kruishoutem - tel.: 09-264 40 79 - fax: 09-264 41 70; voor Nederland: Generaal Gavinstraat 344 – NL-6562 MR Groesbeek tel.: 024-361 59 98 - fax: 024-361 19 72 - e-mail: snd@mail.be